

1991 йил 1 январдан
чиқа бошлаган.

ХАЛҚ СУЗИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

17 АВГУСТ, СЕШАНБА.

№ 160 (655).
1993 йил.

Сотувада эркин нарядда.

ЎЗБЕКИСТОН ДЎСТЛИК КЎПРИКЛАРИ МУСТАҲКАМЛАНДИ

Илгари хабар қилингандек, 14 август кунини Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислам Каримов амалий ташриф билан Ўш вилоятида бўлди. Бу ерда Ўзбекистон ва Қирғизистон давлат бошликлари 1994—2000 йилларга мўлжалланган иқтисодий ҳамкорлик тўғрисидаги баёнотномани имзоладилар.

— Собиқ Иттифоқ ҳудудидан ташкил топган мустақил давлатлар ўзарига хос тараққиёт йўлини белгилаб олдилар, — деди И. Каримов. — Жумладан, Қирғизистон ҳам ички ва ташқи сиёсатини, иқтисодий ислохотларини амалга оширишда ўзига мақбул йўлдан бормоқда. Шундай бўлсада, биз дили, тили, дини — ҳақто бозори ҳам, мазори ҳам бир халқларимиз. Ёна қўшимча бирор муаммага дуч келса, бир нарсадан қийналса, томошабин бўлиб қараб тура олаймиз.

— Биз Ўзбекистон Президентини Ислам Абдуганиевич Каримовнинг ташрифидан гоёт хурсандимиз, — деди Аскар Акаев олий мартабали меҳмонни бутун қирғиз эли номидан қутлар экан. — Бундан икки ярим йил илгари, республикаларимиз учун оғир пайтда — 1991 йилнинг март ойида мана шу заминда ўрашиб, дўстлик ва ҳамкорликни ўрнатганимизга бугунга келиб еткан экан. Шундан буён Ўзбекистон — Қирғизистон муносабатларида анча-мунча икки ўзгаришлар бўлиб берди. Ўйлаيمани, бу галги учрашувимиз, унда қабул қилинадиган ҳужжат дўстона алоқаларимизни янада юқори босқичга кўтаришга асос бўлади.

Шуни таъкидлаш зарурки, Ўш кўчаларини тўлдирган шаҳар жамоатчилиги, меҳнаткашлар, ёшлар вакиллари азиз меҳмонни шоду, ҳуррамлик билан кутиб олдилар. Ўзбекистон Республикаси Президентининг ташрифини қизғин қутладилар.

Ўш вилояти ҳокимлигида икки давлат ўртасидаги 1994—2000 йилларга мўлжалланган иқтисодий ҳамкорлик тўғрисидаги ҳужжатни имзолаш маросими бўлди. Унда Наманган, Андижон, Фарғона, Жалолобод ва Ўш вилоят ҳокимлари ҳам иштирок этдилар. Шундан сўнг оммавий ахборот воситалари мухбирлари билан учрашув бўлиб ўтди.

— Бугун тасдиқланган ҳужжат амалий алоқаларимизни кучайтиришга хизмат қилади, — деди И. Каримов журналистларга. — Бунинг учун, аввало, иқтисодий ҳамкорлигимиз йўлидаги мавжуд тўсиқларни бартараф эттишимиз зарур.

Маълумки, иттифоқ парчаланиб кетгач, ишлаб чиқариш корхоналари, завод ва фабрикалар ўртасидаги хомашё, бутловчи материаллар етказиб бериш босқичлари алоқалар урилиб қолди. Айниқса, Қирғизистонда миллий пул — «сом»нинг жорий этилиши мураккаблаштирди. Лекин бу масалалар албатта ечимини топиши зарур. Биз бир-биримизни яшай олмаймиз. Иқтисодимиз ҳам, маънавиятимиз ҳам — бутун ҳаётимизнинг битта ришта билан чамбарчас боғланган. Шу жиҳатдан доимо бир-биримизга елкадош бўлсак, бамаслаҳат иш тутсак, олдимизда турган муаммоларни ечимиз «осон» кечади. Бугунги кунга келишимиз беш вилоят ҳокимларининг иштирок этган бажир бежиз муаммоларни келтириб чиқариш бўлиб ўтди. Асосий мақсадимиз бўлган иқтисодий мустақилликка эришиш жараёнини тезлаштиради.

Ўзбекистон Президентини И. Каримовнинг Ўш вилоятига сафарига республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жафаров, Бош вазир ўринбосари Т. Мирзиёлов ҳамроҳлик қилди.

Ахмад ХҲҲА,
Карим НИЗОМ,
ҲАА мухбирлари.

1994—2000 йилларда ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН ҚИРГИЗИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИҚТИСОДИЁТИНИ ИНТЕГРАЦИЯЛАШТИРИШ ВА ҲУҚУРЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

БАЁНОТНОМА

Ўзбекистон Республикаси ва Қирғизистон Республикаси давлат бошликлари, — иккала давлат иқтисодиёти интеграциясини янада чуқурлаштириш зарурлигини эътироф этиб, — икки халқ ўртасидаги тарихан шакллانган алоқалар, дўстона муносабатлар ва ўзаро ҳурмат аёнана-ларга таъиниб, — хомашё ва ёқилғи энергетика ресурсларидан оқилона фойдаланиш соҳасида ўзаро фойдаланиш интеграция мақсадида келишиб олинган ҳаракатларини ва

иқтисодий ҳамкорлигини янада такомиллаштиришнинг мақсадида мувофиқлигини келиб чиқиб, — Ўзбекистон Республикаси билан Қирғизистон Республикаси ўртасидаги дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартномага амал қилиб, қуйидагилар тўғрисида ахдлашиб олдилар:

1. 1994—2000 йилларда Ўзбекистон Республикаси ва Қирғизистон Республикаси иқтисодиётини интеграциясини чуқурлаштириш

пировард маҳсулот чиқариладиган халқ ҳўжалиги тармоқларини, илм-фанни таъбиқ этишни талаб қилганган ишлаб чиқаришларни жадал ривожлантиришга, экспорт имкониятларини кўпайтириш мақсадида кооперациялашга, учинчи мамлакатлардан хомаёш ва маҳсулотлар келтиришни камайтиришга қаратилган ҳаёт учун муҳим ўзаро манфаатлар соҳаси ҳисобланади.

Қўшма интеграция дастурини ишлаб чиқиш учун иккала мамлакат ҳўкуматлари қўшма корхоналар

ташкил этиш, республикалар халқ ҳўжалигининг устувор тармоқларида ишлаб чиқариш қўватларини яратиш ва ривожлантириш масалаларини кўриб чиқадиган ишчи гуруҳлари тузадилар.

Тақдирларини тайёрлашда иккала давлатнинг хомаёш, одам ресурслари ва ишлаб чиқариш потенциални негизда бу ишлаб чиқаришларни рационализациялаш билан Марказий Осиё мамлакатларининг муҳим маҳсулот турларига бўлган эҳтиёжларини мумкин қадар

қондириш зарурлигини келиб чиқилсин.

Ишчи гуруҳлари республикалар иқтисодиётлари интеграциясининг 1994—2000 йилларга мўлжалланган қўшма дастури лойиҳасини томонларнинг ҳўкуматларига 1993 йилнинг 1 декабрга қадар тақдим этсинлар.

II. Ўзбекистон Республикаси ва Қирғизистон Республикаси иқтисодиётлари интеграциясини 1994—2000 йилларга мўлжалланган қўшма ҳаракатлар дастурини яратиш бўйича келишилган тақдирларни ишлаб чиқиш учун томонлар миллий дастурлар ва концепцияларини айирбош-лашни мақсада мувофиқ деб тойдилар. Ёқилғи-энергетика, металлургия, машинасозлик, деҳқончилик саноати комплекслари, қурилиш материаллари саноатини ва енгил саноат тармоқларини ривожлантириш, шунингдек Хитой Халқ Республикасига олиб чиқадиган транспорт инфраструктурасини ривожлантириш бйргалашиб қилинадиган ҳаракатларнинг бош йўналишлари ҳисоблансин.

III. Ўзоқ муддатли ва барқарорлик асосида ўзаро манфаатли ҳамада тенг ҳўқуқли ҳамкорлигини янада ривожлантириш учун шаклланди ўзаро манфаатли ва иқтисодий ҳўжалик алоқалари янада кўринеши ва уларнинг чуқурлаштирилиши ҳамада ривожлантирилиши таъминлансин.

IV. Томонлар тегишли ҳудудий маъмуриятларнинг раҳбарлари ва вилоятларнинг ҳокимларига мавжуд жаҳон нархлари бўйича эркин алмаштириладиган валюталарда ёқилғи асосида маҳсулот етказиб бе-

Ўзбекистон
Республикасининг
Президенти
ИСЛОМ КАРИМОВ

риш юзасидан ҳўжалик юритувчи субъектлар ўртасида бевосита ҳўжалик алоқалари ўрнатиш ва уларни кенгайтириш масалаларини тегишли вазирликлар, концернлар, уюшмалар ҳамда бошқа ядорлар билан биргаликда ўзаро келишилган ва мутаносиб асосда ҳал этиш вазифасини топиришга қарор қилдилар.

V. Томонлар келишилган солиқ, бож ва нарх сиёсатини олиб боришга, шунингдек, махсус битим асосида монополиячи корхоналарнинг маҳсулоти нархларини бошқариб боришга, иқтисодий ахборотни кенг айирбошлашни йўлга қўйишга иттиладилар.

VI. Томонлардан ҳар бирининг давлат мулки бўлган объектларни бошқа томоннинг ҳудудига ҳўсийлаштирилишига мул эгаси бўлган давлатнинг розилигини-сиз йўл қўйилмайди, деб эътироф этилади.

VII. Тарихий шаклланди дўстона муносабатларга, яхши қўшничилик, ўзаро ҳўрмат аёнанаглари таъинан ҳолда, халқлар ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг ривожланишига қўлай шарт-шароитлар яратиш зарурлигини келиб чиқиб, томонлар иккала давлат ҳудудидан доний ёқилғи ва ҳўқуқий шахсларга, ҳар бир томоннинг ваколатли органлари ишлаб чиқарган таъбиқ таъминоти, савдолар ташқари операциялар, пул маб-лағларининг эркин ўтказилишини таъминладилар. Декларация 1993 йил 14 августда Ўш шаҳрида икки асл хўсудада ўзбек, қирғиз ва рус тилиларида тузанди. Барча матилар бир хил кучга эгадир.

Қирғизистон
Республикасининг
Президенти
АСКАР АКАЕВ

1994—2000 йилларда ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН ҚИРГИЗИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИҚТИСОДИЁТИНИ ИНТЕГРАЦИЯЛАШТИРИШ ВА ҲУҚУРЛАШТИРИШ ҲАҚИДАГИ БАЁНОТНОМАГА

ШАРҲ

Президент Ислам Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикасининг расмий делегациясини 14 август кунини Ўш шаҳрида Президент Аскар Акаев бошчилигидаги Қирғизистон Республикасининг расмий делегацияси билан учрашди.

Учрашув чоғида 1994—2000 йилларда икки давлат иқтисодиёти интеграциясини ривожлантириш ва чуқурлаштириш тўғрисидаги баёнотнома имзоланди. Дўстлик, яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлашга доир бошқа масалалар кўриб чиқилди. Баёнотномада кўзда тутилган йўналиш айниқса бозор муносабатларига ўтиш даврида иккала давлат иқтисодиёти учун ҳаётий муҳимдир.

Қора ва рангли металллар ишлаб чиқариш учун маъдан, шунингдек, нефть, газ каби минерал хомаёш ре-

сурсларининг аниқланган захиралари, хилма-хил бинокорлик материаллари, моторлар, машинасозлик ва кабел маҳсулотлари тайёрлаш учун ишлаб чиқариш қўватларининг мавжудлиги, хилма-хил қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини етиштиришга имкон берадиган қўшма кўшма соҳаларида бўларининг ўхшашлиги — буларнинг ҳаммаси иқтисодиётнинг барча соҳаларида икки қўшничилик интеграция қилиниш учун йўл очиб беради. Қозғоғистон Республикаси билан ҳудди шундай битимнинг имзоланиши бу баҳамжиҳат ҳаракатлар соҳасини кенгайтириб, Марказий Осиё давлатлари ва бошқа МДҲ мамлакатлари

иқтисодиётининг чинакам яқинлашуви учун замин яратди.

Бу мамлакатларда ишлаб чиқилган миллий дастурлар ва концепцияларини айирбош қилиш, давлатлар иқтисодиётини ривожлантиришга доир ҳаракатларини келишиб олиш ва амалга ошириш учун иш гуруҳларини тузиш бир-бирининг иштини керакмас равишда такрорлашдан, бир хил маҳсулотлар ишлаб чиқаришдан ҳоли бўлишга, биринчи навбатда минтақадаги мамлакатлар ҳўқуқларини қондириш эҳтиёжларини қондириш учун хомаёш ресурсларидан ва одамларнинг кўндал, ишлаб чиқариш, илмий-техникавий ва ақл-зиё салоҳиятидан мумкин қадар

тўла самарадорлик билан фойдаланиш имконини беради. Бу мамлакатларнинг иқтисодиётини бир-бирига яқинлаштириш ва иқтисодий алоқаларини мустаҳкамлаш ўтиш даврида ва шундан кейинги давларда ҳар бир мамлакатнинг халқ ҳўжалигини оғир юк бўлиб тушадиган қарамликдан, асосси равишда хомаёшнинг четта чиқариш ҳамада бевосита шу жойининг ўзюда ишлаб чиқариш мақсадада мувофиқ ва фойдаланиш бўлган таъбир маҳсулотларни четдан келтиришдан ҳоли қилади, давлатларимизнинг четта маҳсулот чиқариш имкониятларини кўп ҳаракат қилмай амалга оширишга имкон беради.

Ўзбекистон Республикасининг яқин келажакка мўлжалланган концепцияларида Қўдумалоқ, Минг-

булоқ нефть конлари, Ўчқулоқ фосфорит кониди захираларини кенг қўламда ўзлаштириш, «Мерседес» фирмаси билан ҳамкорликда автобус, «ДВУ» фирмаси билан ҳамкорликда енгил ва кам литражли автомобиллар, бир марта ишлатиладиган шприцлар ҳамада минтақада зарур бўлган бошқа жулка кўп буюмларни ишлаб чиқаришни ташкил этиш кўзда тутилган. Қўшни мамлакатларнинг ҳудди шундай дастурларида рағб-ли ва қора металллар, телевизорлар ишлаб чиқариш, Хитой Халқ Республикаси-сига, Эрон ва Покистон Ислам Республикаларига автомобил ва темир йўл қўриш ва кейинчалик Форс Қўрғазига қиқиш назарда тутилган.

Ана шу дастурларга биргаликда сармоя сарфлаш, илмий ва техникавий янгиликларни айирбош қилиш, ишлаб чиқаришнинг оқилона жойлаштириш, солиқ, бож, нарх сиёсати юзасидан келишиб ҳаракат қилиш

шу мамлакатлар халқ ҳўжалигини ривожлантириш, аҳоли фаровонлигини ошириш учун қўлай шарт-шароитларни таъминлайди. Мисол учун, фақат битта масаланинг ҳал этилиши, яъни, Ўзбекистон Республикаси четдан сотиб оладиган домини Қозғоғистон 1994 йил ҳўсидан таъминлаш 500 миллион дол-лардан ортиқ хорижий валютанинг минтақада қўли-шига имкон беради.

Ўш шаҳрида делегациялар ўртасида бўлиб ўтган музокаралар чоғида Ўзбекистон билан Қирғизистоннинг қўшни вилоятлари алоқалари тўғрисидаги битимга эришилди. Шу мақсада Андижон, Наманган, Фарғона, Ўш ва Жалолобод вилоятларининг раҳбарлари 7—10 сентябрь кунлари Наманган шаҳрида учрашиб, дўстлик, ҳамкорлик тўғрисидаги икки томонлама ҳўжатларини ҳамада ҳаётий муҳим масалаларга доир бошқа ҳўжатларни имзоладилар.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

БАЙРАМ БОШЛАБ

ЮБОРИЛДИ

Қашқадарёда мустақиллик байрами тантаналари бошланиб кетди. Вилоят ҳокимлигининг ташаббуси билан, жумладан, Қарши шаҳрида ҳафтанинг шанба ва якшанбасида «Туман кунлари» ўтказила бошлади. Деҳқонлар оғзи-оғак, поля ва сабзавот маҳсулотларини шаҳарликлар дас-турхонига тортиб этмонди. Ҳар хил томошалар, концерт дастурлари намоиш қилинмоқда.

А. ТАПИЯТОВ,
ЎзА мухбири.

(ЎзА).

ХАЛҚИМИЗНИНГ 60 ВА ҲАТТО УНДАН КЎПРОК ФОИЗИ ҚИШЛОҚ ЖОЙЛАРДА ИСТИҚОМАТ ҚИЛАДИ ВА УЛАРИНИНГ АСОСИЙ ҚИСМИ ДЕХҚОНЧИЛИК СОҲАСИДА ИШЛАЙДИ. ЎЗБЕК ЗОТИ БОРКИ, УТИРГАН ЖОЙНИНГ СОЎУТГИСИ КЕЛМАЙДИ. БИР ЖОЙДАН ИККИНЧИ ЖОЙГА КЎЧИБ ЮРИШГА ҲУШИ ЙЎҚ. МЕҲНАТ РЕСУРСЛАРИ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ҚОРХОНАЛАРИНИ ЖОЙЛАШТИРИШДА ХУДДИ ШУ ВАЗИЯТНИ ҲАМ ЭЪТИВОРДА ТУТИШ КЕРАК.

ХУЛОСА ШУКИ, ҚИШЛОҚ ЖОЙДА ВА РАЙОН МАРКАЗЛАРИДА МАВЖУД БЎЛГАН ОРТИҚЧА ИШ КУЧЕНИ ШАҲАРГА ОЛИВ КЕЛИШ ШАРТ ЭМАС. ВАЛИКИ ЯНГИ, ИХЧАМ, ЗАМОНАВИЙ ҚОРХОНАЛАРНИ ҚИШЛОҚ ЖОЙЛАРИГА, РАЙОН МАРКАЗЛАРИГА ОЛИВ БОРИВ ҚЎРИШМИС ЗАРУР. СОДДА ҚИЛИВ АЙТГАНДА, ОДАМЛАРНИ ИШХОНАГА ЭМАС, ИШХОНАНИ ОДАМЛАРГА ЯҚИНЛАШТИРИШ ЛОЗИМ.

УРГУТЛИКЛАР

• Қишлоқда
ислохот
қандай
боряпти?

ЗИНАТЛИ ШАҲАР

Ургутликлар — заҳматкаш кишилар. Улар хонадонларини тўқис, юртни фаровон қилиш ёқлида ҳар қандай оғир меҳнатдан қўчишмайди. Шу сабабли, бошқа жойларга нисбатан бу ерда маъмурилик кўзага тез ташланади. Албатта, бугунги жўртасодий қишлоқликлар шароитида бунга эришиш осон эмас. Лекин аввалдан тадбиркор бўлган ургутликлар ҳозирги муштараклик даврида юртни янада обод этиш, одамларнинг эртанги кунга яхшироқ муштараклашган учун янги-янги имкониятларини қидириб топилмоқда. Улар табиат бу заминга аҳоли қўлиш бўғаллиқка янада бўғаллик қилиш ниятида қўлбалак этилган жойни ишларни амалга ошираётган.

Ҳар қандай яхши ташаббусга қимдир туртки беради, унинг илҳомчиси бўлади. Мабодо шу ҳақда гап очсангиз, ургутликлар туман ҳокими Улмас Маҳматмуродов номини тилга олишадилар. 1989 йилда, ҳали собиқ Иттифок мавжуд даврда у туман партия қўмитаси сарбасиёлини сайланган, қўлдан-қўл хайри ишларга бошқўчи бўлди. Бувадай тадбирлар, айниқса, Ўзбекистон муштараклиқка эришган, янги йлдош, кун-тайрат билан авж олдириб юборилди.

Ургут республикада аҳоли энг тизиг жойлашган туманлардан ҳисобланади. Ҳозир бу ерда қарийб уч юз минг киши истиқомат қилади. Уларнинг сони йилга 15-18 мингга қўйилган бораётган. Ҳар бир киши ҳисобига 1,5 сотих ер тўри келади. Шундай шароитда одамларни иш, уй билан таъминлаш масалаларини ҳал этишни бир тасаввур қилингиз, Лекин раҳбарлар ишбилармон, тадбиркор бўлсалар, бунинг чораси топилади экан. Ибботини қўйишда миқдорларда қўриш мумкин:

Сир эмас, кейинги йилларда туманда етиштирилган тамаки харид нархларининг оширилиши иқтисодиётнинг муштараклиқига асосий сабаб бўлди. Аслида қарийб олтинчи йилдан буюв бу мақсудот олинадилар. Лекин илгирлари одамлар тамакининг заҳматини қўл тортган, роҳатини нам қилишган. Чунки собиқ Иттифоклар даярида барча тамаки фабрикалари ана шу заминда етиштирилган мақсудот ҳисобига миллион-миллион сўм даромад олган бўлсаларда, ургутликларга ўша маблагнинг бир қисми ҳам келиб турган. Энди замон ўтарди. Муштараклик тўғрисида тамакичиларнинг оғир меҳнати мутаносиб равишда рағбатлантирилган.

— Ўзбек бойсиз уй қуради, тўй қилади, — дейди туман ҳокими, Ўзбекистон эллик депутаты Улмас Маҳматмуродов. Бироқ «уй қуради» деганда, фақат ўз хонадонини учин тиклаётган иморатни назарда тутмаслик лозим. Рўзгоридан ортиқтар маблагини катта қисминини юртнинг ободончилигига сарфлаш одамларнинг асосий азалли одати бўлган. Бунга ўтмишдан юзлаб мисоллар келтириш мумкин. Ким кўпни қурдирган, ким йўл содирган, бошқиси масжид тиклаган, яна бирови қўлдан қўл ҳовува қаздирган, Хуллас, элнинг юрти-хайрига ярайдиган бир савоб ишга қўл урган. Буларнинг бари бор гап. Фақат кейинги етмиш йил давомида унутилган, анимкор, одамларни унутушга мажбур қилишган эди. Биз ана шу анъанани тиклашга ниятдик. Кейинги икки йил ичда барпо этилган мишотларда бевоасита одамларнинг ҳам ҳиссаси бор. Тижорат билан шуғулланувчиларга замонавий, қўрқам дўноқлар тиклаш учун жой берди, сифатли қурилиш материалларини харид қилишга қўмақлашди. Бошқа ишга қўл урганларга ҳам шу таҳдид ердимишнинг аямасди.

Республика муштараклиқига эришган иллик йилларда туманда Президент И. А. Каримов таширф буюрди. Ўшанда бу ердаги қурилиш ва ободончилик ишлари ени мулоҳ аёвётган эди. Давлат раҳбари ургутликларнинг бу борадаги халти-ҳаракатларини қўллаб-қувватлади. Туманда муштарак «Ургутга қўрилуш» бирлашмаси тузилди. Дастлабни йили 4,5 миллион сўмлик иш бажарган бу таъкилот ениликда ана шу қўришнинг 200 миллион сўмлик етказишга буюрди. Бундан ташқари, ўтган даврда Ургутда яна бешта янги қурилиш таъкилоти иш бошлади.

СУРАТДА: Ўзбекистон халқ депутаты, Ургут тумани ҳокими Улмас Маҳматмуродов.

Шу ерда бир нарсга ҳусусида тўхталмиш ўринлидир. Бозор иқтисодиётига ўттиш шароитида айрим қорхона ва муассасаларда ишчи ўринлари қисқариши табиий ҳол. Шунинг ҳам аҳоли эиҳ жойлашган Ургут сингари шаҳар ва туманларда зарур чоралар қўрилувса, ишсизлик муаммоси анча жиддий тус олиши аниқ. Туман раҳбарлари қурилиш таъкилотлари соини қўлайтирар экан, бир ўй билан икки қўйини уришни мўлжаллашган эди. Яъни, биринчидан, белгиланган қурилишларни амалга ошириш учун Самарқанд эки бошқа жойдан пудратчи ахтаришдан қўтулган бўлишса, иккинчидан, юзлаб янги ишчи ўринлари яратилди.

Бунинг устига ана шу қурилишлар сабаб туманда йилга йигирма беш миллион донга пилиш гиниш чинарадаган иккита янги завод тикландилар. Тоғлар ўлкаси бўлган Ургутда жойда гиниш учун зарур материалларни топиш муаммо эмасди. Иккита асфальт заводи ҳам топириш мўлжалга олиниб ало этилди, бу Келгусида туманда яна иккита гиниш ва асфальт заводларини ишга тушириш режалаштирилган.

— Шаҳарда илк бор бошланган ишнинг ҳар қайси 200 ўринли, миллий меъморчилик услубида тикланган иккита боча бўлиди, — сўзини давом эттирди ҳоким. — Уларда ҳатто қишда қўйилган сув ҳавзалари ҳам мавжуд. Хоналар эса ҳоринда таъйёрланган мебеллар билан жиҳозланган. Кейин шаҳар марказини ободонлаштиришга киришдик. Муштараклик ва Шароф Рашидов номли майдонлар қўли гул усталар томонидан бунёд этилган қўш қаватли меҳмонхона, савдо дўноқлари, чойхона ва ошхоналар билан ўраб олинди. Шаҳарга кираверишда улкан дарвоза қад ростлади. Уни машҳур уста Аслам Холмуҳамедов ўғиллари билан тиклади. Бунга кетган харажатларни Қўйил Кўчқоров ўз зиммасига олди. Дарвоқе, қурилишга юз мингдан ортиқ гиниш ва қоғишлар ишлатилди.

...Тумандаги Испанва қишлоғида тикланган юмғе масжиднинг фақат намозгоҳ деб билиш мўлғури бўлурди. Шу йилнинг май ойида битказилган бу бинони Ўзбекистон ва Ўзбекистон, Тиллақори ва Шердор каби меъморчилик обидаларини қўрган бенаир меъморлар авлодининг бугунги кундаги иши деб аташ мумкин. Уни ургутлик усталар (Ҳасан, Незмат ва Нанам) ўн уч ой давомида тикладилар. Намушкор ошма-даразалар эса уста Қўйсин маҳорати мақсули. Масжид қурилишига сарфланган маблагнинг бир қисминини Испанва қишлоғи аҳолиси тўплади, қолганини эса Ҳоким Насриддин Сирожев шахсий жамғармасидан ажратди.

Қайсидир элнинг тўқ эки ючор яшаётганлигини билмоқчи бўлсангиз, у ернинг бозорига кир, дейишадилар. Ургутда иккита бозор мавжуд. Шаҳар марказидаги Ёқин бозор

қайтадан таъмирландилар. Боя Усмон мавзиде эса беш гектар майдонда янгиси қурилди. Нафақат Ўзбекистон, балки қўшни давлатларда ҳам бундай бозор топила-са керак. Ҳали бу ерда қурилиш ишлари бутунлай тугамаган эса-да, унинг ҳозирги қиёфаси ҳам бу сўлим диярга ярашадиган бозор барпо этилганлигидан далолат беради. Бежирим ва қўлай қилиб қурилган 330 та савдо дўноқининг юз йигирматаси қишлоқ матлубот жамиятларига тегишли, қолгани эса шахсий.

Бир пайтлар ҳеч қанақа саноат қорхонасига ага бўлмаган Ургутда бугун қандолатпазлик, қолбаса цехлари, сут ва нон заводлари, тўқимачилик фабрикалари ишлаб турибди. Булар аҳолининг зарур мақсудотларга бўлган эҳтиёжини таъминлашда қўл келаяпти.

Шуниси қўвончлики, қурилиш ишлари нафақат шаҳарда, қишлоқларда ҳам жадал суръатларда олиб борилаётган. Биринчи навбатда иқтисодий соҳаларга эътибор берилмоқда. Масалан, қишқа фурсат ичда 14.802 ўқувчиға мўлжалланган ўн саккизта янги мактаб ва қўшмича хоналар қурилди. Тўққиз юз олтинчи беш ўринли тўққизта болалар богчаси тикландилар. Шароф Рашидов номли, «Зарафшон» жамоа ҳўжаликлариде ва Ургут шаҳрида янги касалхонаю поликлиникалар фойдаланишга топширилди.

Савол туғилиш мумкин: ҳозирги пайтда тижоратча берилиб, маънавий масалалари четда қолмаётмиш? Ҳолисанилло айтганда, бундай иқтибоҳға ўрин йўқ. Чунки маънавий қашшоқ юрт ҳеч қачон тараққиётга эришолмайди. Шунинг учун биз туман маркази — Ургутда ана шу соҳага эътибор қиладиган муассасаларни қўлпайтираётимиз. Шу мақсадда энтчирой биноларни тикладилар. Ҳатто савдо ва умумий оқитиланиш қорхоналарига қарашли эки болча маюларни қўтухонага иқтибоҳга олиб бердик. Ҳусусан, Навоий шоҳқўбчадаги қўш қаватли ресторатор туман маркази қўтухонасига айлангирлиб қайта жиҳозландилар. Эки бошқа бир мисол. Республиканидаги туманлар ичда биринчи бўлиб ўз телевидениемига эга бўлди. Шу йилнинг 1 апрелидан бошлаб «Ургутдан кўрсатамиз» дастури намойиш этилаётган. Телекўрсатувлар сифатини яхшилаш, журналистларга қўлай имкониятлар яратиш мақсалида қири беш метрли минора қурилишини бошладик. Унинг биринчи қавати ўлкашунослик музейига ажратилди. Иккинчисида телестудия жойлашадилар, учинчи қавати эса маданий ҳордиқ чикариш масканига айлантирилди. Бундан ташқари, туманда шифохоналарини янги биноларга кўчириб ва уларни замонавий тибобет ускуналари билан жиҳозлашга катта эътибор қаратилаётган. Масалан, Амир Темир номли жамоа ҳўжалиги бошқаруви ва туман ҳокимияти учун қурилатган маъмурий бинолар улар иқтиёрига берилди.

Ҳозир туманда янги ишчи ўринлари яратиш долзарб вазифага ай

ланган. Биргина «Зарафшон» ҳўжалигида маданий-маиший бинолар қурилишига олтинчи миллион сўм сарфландилар. Икки минг тонна тамакини қайта ишлайдиган утча цех ишга туширилди. Булар ўнлаб ёшларни иш билан таъминлаш имконини беради.

ИМКОН ИЗЛАГАНГА ТОПИЛАДИ

— Илгирлари ҳар гектар ердан шунча ҳосил олсан, деб ючоридан режа белгиланарди. Ҳўжалик раҳбаридан тортиб олдий аъзо-сингача уни бажариш пайида бўларди, — дея мулоҳаза юртарди Алишер Навоий номли жамоа ҳўжалигини раис Абдузўйир Зиёев. — Оғир меҳнат эвазига етиштирилган жами хом ашё вагонларга жойландилар, бизнинг ҳатто туши-мизга ҳам кирмаган турли манзилларга жўнатилаверарди. «Ҳой, оғайнилар, бунинг ўзимизда қайта ишласангиз, бир сўмнинг ўн сўм бўлади», — деб биров айтмаган. Энди эса муштарак иш юрталмиш. Натикиси чакки эмас.

Бунинг учун қўп нарсга керак бўлдики? Йўқ, асло. Фақат барча имкониятлар ишга солиниб, мақсудотини қайта ишлайдиган қорхоналар қурдик. Оқибатда даромад анча ортди. Шу пайтга қадар хом ашё етиштириб юрган одамлар тайёр эки ярим тайёр мақсудот самараси қандай бўлишини ўз кўзлари билан кўришаётган.

Дарҳақиқат, бугун ҳўжаликда олтинчи қишқ қорхона фаолият кўрсатаётган. Аслида булар ҳам ҳўнарамандчилиги анъаналарини тиклашдан бошландилар. Дастлаб қўлчилик цехи барпо этилди. Тўрт-беш нафар йигит бу масб сирас-

дорларни ўргатиб, рўзгорбоп идиш-товонлар ясашга киришдилар. 1992 йилда эса мева шарбати таъйёрлайдиган цех қурилди. Шундан сўнг ҳўжаликда бир кеча-кундузда уч тонна сутча қайта ишлайдиган завод ва оқим цехи ишга туширилди. Айни чоғда кунига тўрт тонна оқим пилирилмоқда. Гиниш заводи қурилиши эса давом этаётган.

Утган йили ишга туширилган тамаки ферментлаш заводи бир мавсумдаёқ барча харажатларини қоплади. Эндиликда бу мўъназ қорхона ҳўжалик учун катта даромад манбаига айланган. Кенгаз қишлоғида яратилган Навоий хўбонини эса ҳақиқий оромгоҳ дейсиз. «Фарҳод» ва «Ширин» қўллари унга чирой бағишлаб турибди.

— Йил охиригача ҳўжаликдаги барча хонадонлар табиий газ билан таъминланади, — дейди раис. — Келгусида эса Туркиянинг «Клисан» фирмаси билан ҳамкорликда поёфзал тикадиган қўшма қорхона, нон ва қандолатпазлик цехлари қуриш режалаштирилган.

Ҳа, Ургутдаги ҳар бир ҳўжалик бутун бошли ишлаб чикариш мажмуига айланимқда. Туманда бир юз олтинчи қишқ қорхона, йигирма утча ширинчи, йигирма тўққизта фирма, йигирма тўрт дўноқ ҳўжалик ва утча ассоциация фаолият кўрсатаётган бунинг ёқини далилдир. Бу икки қорхона ва ширинчиликнинг қири еттигаси қурилиш-монтаж ишларини бажаришга, ўн еттигаси маҳаллий хом ашёдан буюкорлик жиҳозларни таъйёрлашга иқтисослаштирилган. Уларнинг кучи билан ўтган йили 28 миллион 954 минг сўмлик қурилиш ишлари бажарилди. Масалан, «Рисола» ширинчи уч йил давомида тумандаги 5563 хонадонга табиий газ тармоқларини улади.

Улар, шунингдек, маҳаллий бюджетни маблаг билан таъминлашга ҳам салмоқли ҳисса қўшмоқда. Шу мақсадга 23 миллион 27 минг сўм ўтказилганини айтиш кифея.

ҚУТЛУГ ИШЛАР ДЕБОЧАСИ

— Бугун амалга оширилаётган ҳар бир тадбиримиз Батан равнақи йўлидаги улкан юмшларнинг дебочасидир, — дейди Улмас Маҳматмуродов. — Ўз муштараклигининг эъдиғина икки йиллигини нишонлаётган Ўзбекистоннинг буюк давлатга айлантириш учун ҳали қўп фидойилик кўрсатишимиз, ақл-заковатини ишга солишимиз керак. Президентимиз илгари сўрган иқтисодий ислохотнинг асосий беш қондасини чўқур идрок этсангиз, уларни рўёбга чиқаришга интиласан, демек, эртанги кунга ёруғ юз билан бораётган бўламиз.

Узоққа бормайлик. Агар ҳар бир ҳўжалигимизда Президент фармонлари иқросини таъминласангиз, бугун биз учун шунинг ўзи катта гап. Чунки яқин пайтларга ҳам туманининг бирор қишлоғига ичимлик сув эки гап олиб келиш учун оstonасига бош урмаган ючори таъкилот қолмасди. Ана шу ючор-ючурлар эвазига бир йилда бор-йўғи беш-ўн километр масофага газ ўтказишга рухсат олардик. Аҳир давлатга ҳар йили миллион-миллион сўмлик моддий бойлик етказиб берадиган Ургут тумани атиги 0,8 фоз миқдорда газлаштирилган эди-да.

Энди-чи? Муштараклик тўғрисида елкамизга оғир оғир. Ўтган икки-уч йил ичда тумандаги минг-лаб хонадонлар газлаштирилди. Масалан, шу йилнинг фақат тўрт-беш ойи мобайнида саксон олти километр масофага газ-кувури ётирилди. Аҳолини ичимлик суви билан таъминлашда ҳам худди шундай феиш рўй берди.

Айтмоқчимиз, ҳозир қайси бир соҳани олсангиз, барчасида ишларни олға силжитиш ўзимизга, тадбиркорлигимизга боғлиқ. Муштараклик бизга берган энг катта неъмат — өзгу мақсадларини амалга ошириш учун ҳаракат эркинлигидир. Биз бугун Ургутда нимакин яхши ишларини қилган бўлсангиз, ана шу омилнинг мақсули деб биламиз.

Ҳали олдимизда жуда қўп юмшлар турибди. Халқ таълими, ҳўнарамандчилигини раиволантириш, миллий қадриятларини тиклаш, ишбилармонларга, тадбиркорларга янада кенг йўл очиб бериш, қўйингиз, тараққиётимизнинг асосий бўғинларини ҳаракатга келтириш биздан тинимсиз изланишни тақозо этади. Ургутликлар эса бунинг учун барча асос: ўз диярига чексиз муҳаббат, унинг саодати йўлида фидойилик кўрсатиш ҳислатлари етарли.

Музаффар МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири,
Адам ҲАЙИТОВ,
Самарқанд вилояти «Зарафшон» газетасининг мухбири.

Жаҳон 24 соат ичида

«АСОСИЙ МАҚСАДГА ЭРИШИЛДИ»

Россия марказий банкнинг раисининг ўринбосари Виктор Хандруев «Эле моск» радиостанцияси орқали чикаришда «Пулларини айлантиришдан асосий мақсад — Россия асосий аришга эришилди», деди.

Унинг фикрича, валюта-молия масалалари ювасидан республикалар билан музокаралар энди анча сермахсул бўлмоқда. Рублнинг ноаён мақомини баргараф этиш, бундан буюв йитишга рубль миттасини барпо қилиш ҳақида сўз юритиш имконини беради.

«ТИБЕТ ХИТОЙ ТАРКИБИГА КИРМАЙДИ»

«Мен бугун масъулиятни ҳис этган ҳолда айтганим, Тибет Хитойнинг бир бўлиги эмас».

Будда динига сўғинувчиларнинг маънавий раҳнамоси Далай-лама Тибет муаммоларига бағишланган семинарда ана шунини таъкилади. 1959 йилдан бундан қўйилган бўлиб Ҳиндистонда ятаётган Далай-лама Тибетнинг тинчлик миттасини айланишини ёқлаб, бу гоёнинг амалга ошиши учун жаҳон жамоатчилигини ХХР раҳбариятига таъсир еттишга қарорли. Унинг фикрича, Хитой айтиш пайтда Тибетнинг табиий бойлиқларини аймай исроф этмоқда.

ЖУРНАЛИСТЛАР ҚЎРБОН БЎЛМОҚДА

Туркиянинг шимолий шарқидеги Смирне шаҳрининг «Озгюр гониме» рўзмасининг 19 йили репортёри мурдаси топилди.

Бу юртилик учун масъулиятни «Турк — усмонли қасос гуруҳи» яширин таъкилот ўз зиммасига олди.

Газета нашр қилинаётган 1992 йилнинг май ойидан буюв «Озгюр гониме»нинг олти репортёри ҳалок бўлди. Ўтган йил февралдан буюв эса мамлакат шимолий-шарқиде 14 журналист ўлдирилди.

«СИЕСАТЧИ БОЯ БЎЛМОЛМАЙДИ»

Бундан ярим йил муқаддам шимолий Корея Президентини Ким Ён Сам жамоатчилиги ўз моддий аъволи ҳақидаги маълумотларини ошқор этар экан, «Кимни бойишнинг тоҳласи, сиёсатдан узоқроқ юргани маъқул» деган эди.

Ҳиндида у жамоатчилиги ўз моддий аъволи ҳақидаги янги маълумотларини ошқор этди. Дарҳақиқат, ўтган олти ой ичда бойиш ўқда турсин, Ким Ён Самнинг фаровонлиги даромади анча пасайиб кетганлиги ойдинлашди.

«МИНСК ГЎРУҲИ» АЪЗОЛАРИНИНГ МУРОЖААТИ

Европада ҳавфсизлиги ва ҳамкорликка боғишланган келгашининг Тоғли Қорабоб бўйича «Минск гўруҳи» иштирокчиларидан тўққиз давлат — Беларусь, Германия, Италия, Россия, АҚШ, Туркия, Франция, Чехия ва Швеция, «Мартини, Финуэни, Гадрут миттасинида ҳарбий харажатлар негизинидадан роғат ташвишда» эканини билдирди.

Қорабоб моҳаросида иштирок этаётган томонлар вакиллари билан йилда ўтатган маънавиятлар ҳақида қабул қилинган музоааатномада шу ҳақда маълум қилинади.

АГАР СЕНАТ ТАСДИҚЛАСА...

Президент Билл Клинтон, Ж. Шаллиманнинг Америка Қўшма Штатлари қўрақли кучлари итба бошқисларини комитет раис этиб тайинлашга қарор қилганини билдирди.

АҚШ конгресседа сенат унинг номзодлиги маъқулласа, Ж. Шаллиманнинг 30 сентябрда истефосига чиқадиган Э. Пауэлл ўрнига ючоридан мансбга тайинланади.

Ж. Шаллиманнинг айтиш пайтда Европада НАТО бўлган қурулти кучлари олти бош қўмондон лавоимини ағаллаб турибди.

СУРАТЛАРДА: шаҳар қўрнинишдан лавҳалар.

• Очерк •

Абдуллохон буюмларнинг 20-25 йил ичида заманининг да атом станцияси қурилушидан халос бўлган эканини, бу радиациядан қўқиб, ҳаловатни йўқотиб, жон ҳовучлар аямидан қутулди, дедилар. Азиз ака ва масъулдошларнинг аншу хизматини эса ҳозирги авлод, ҳам, келгуси авлодлар ҳам унутмасе келсин...

Абдуллохон КУХАНИН.

Шеърим

КЎЗЛАРИМНИНГ РИШТАЛАРИ

КЕТДИ ОЧИЛИБ

ЕЛГИЗ ЭДИМ

Елгиз эдим
тушганда тунади туналар,
чириб битган тунадайдим кетдим
сочилиб.

Садо келди
гўё уямас Муғул тоғидан
Сўқир эдим
Кўзларимнинг ришталари кетди
очилиб.

Ибтидоини чўнг қатъига йиқилди
абал
уйламасдан зарбига яқин-йироқин.
Жигарларини еллар кирди
ёнимга фақат
унутма деб
унутма деб
Онанг,
қиллоқин...
Елгиз эдим.

ЧИНОР

Чинор
сен яшайсан ўлиб кетди Тўра чол.
Шоҳларини унинг қолди ослиб.
Ойболтада каллаклариди самбиттол,
Хўв юлгуларин. Қани улар, ётарди-ку
босилди.

Ииллар оқди.
Тошлар қолди бунда ёлғиз,
қўқарганда яшригди.
Тошларини ҳам иморат деб
кимдир йиға бошласа —
(Қофарниҳон, Ёлворама, азизим,
Қофарниҳон, мен қўқарман бузув
туға бошласа...)
Чинор-ёлғиз дарё бўлаб оқолмас.

* Муғул — Хўжанддаги Мевагул тоғи
ишора.

Чинор-ёлғиз фосиқларини ёқолмас,
Чинор-ёлғиз-чинор каби боқолмас...
Чинор.
Сен яшайсан ўлиб кетди Тўра чол.
Бу чархи дун нечун бир кун
қониб

Чинор, нечун бир кечас ёниб
кетмадинг?
Чинор, нечун бир кечас ёниб
кетмадинг?..

Қофарниҳон оқиб кетар олис-олисга,
Қофарниҳон, олиб кетма бунча сирру
асорини.

Қофарниҳон.
Қофарниҳон қуриб қолган соҳилда,
асролисанг одамлар асролмаган
батта Чинорин...

ҚИШЛОҚҚА ҚАЙТИШ

Момом хотирасига.

Автобуста сўйлар қўшим:
«Момонги...
у ч ой бурун қўйиб келдик мазорга»...
Эхтиросини тегиб турган бандлар,
чирт узалиб

қўйилди озорга.
Бужуд титрар, титрар бирдан оёғим.
О, эянистон, ютворада қарига.
Она, бунча эзилди жой-руҳим.
Қишлоғим ҳам чорламайди бағрига.

Лой қўгани босиб чопиб бораман,
Оёғимга занжир солган аллақим.
Ўтирганча шу лойи ёлғиз четида,
Келар бирам ўқиб, ўқиб йиғлагим...

Алшар НАРЗУЛЛО.

1993 йил—Аҳмад Яссавий йили

ЗИКРИ ЖАҲРИЯ

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг маданий-маърифий ишлари бўлими томонидан 1993 йили Аҳмад Яссавий йили деб, эъло қилиниши жуда катта аҳамиятга эга.

Классик адабиётимизда Аҳмад Яссавий ўзининг ажойиб пур ҳикматлари билан, ислом дини раънақи йўлида эса «Зикри жаҳрия» си билан машҳурдирлар.

Авалло шунинг айтиши керакки, Ўрта ва Кичик Осиёда уч хил зикр пайдо бўлган. Буларнинг биринчиси «Зикри жаҳрия», иккинчиси «Зикри малавий», учинчиси эса «Зикри ботиний» эрур.

«Зикри жаҳрия» ҳақида ёзмоқчи бўлганимга асосий сабаб диншунос олим Шорасул Зуннун (у киши мустақиллигимизни жуда-жуда кутган эдилар, сал олдинроқ вафот этганлар, илоҳим жойларини жаннатда бўлсин) кўпинча зикр тушириш қандай пайдо бўлгани, уни қандай иккунча эътиш йўллари билан, гагар, яхши кунлар келганида бу тўғрида ёзиш кераклигини ўқитардилар.

Ўзим ҳам Аҳмад Яссавий ижодига жуда қизиқардим. Ўшанимда Туркистон шаҳрига борганимда Аҳмад Яссавий мақбараси ва қоричи зиёрат қилганман. Мақбаранинг музасига ўхшаш бир хонасида ёввойи эчки яъни олқор шохли туғичига қадалган қирғиз ҳасса бор эди. Бу ҳассалар қилтонларини эканлигини тушутиришганди.

Ўшанда Аҳмад Яссавий ижодига ҳаддан зиёд қизиқётганимни кўзатиб турган бир қария «Зикри жаҳрия»га оид ривоятини бир пайла чой устида ҳикоя қилиб бергандилар. Қария шундай гап бошлаганди:

— Биз Аҳмад Яссавий ҳазратларини «Султоним» деб атаيمиз. У киши ўларнинг «Зикри жаҳрия», яъни бағалла овоз чиқариб, зикр тушутириш билан машҳур бўлганлар. Ўша замонда ер юзидан музоламлар орасида фақат Султоним ҳузурида эркаклар би-

лан аёллар аралаш зикр тушутиришган. Бу тўғридаги хабарни Арабистондаги бир диншунос олим эшитиб, Аҳмад Яссавий билан баҳслашиш мақсадида қирғиз туга тариқат ҳақидаги китобларини олиб, йўлга тушибди. Ўша олимнинг узокдан қийналиб келганини сезган Султоним ўзининг ёш мурдларидан бирига беллариди белбоғларини ечиб, узатиб дебдилар: — Олисан бизни деб, мўҳом келаяпти, ҳозир у Сирдарёдан туялари билан ўтаолмай турибди. Дарров бориб, манави белбоғимни дарё сувиға ташлаб — кўприк пайдо бўлади. Меҳмон қирғиз туги билан дарёдан ўтиб олганидан кейин ҳузурига ҳурматини жойига қўйиб, бошлаб келинг...

Султонимнинг илтимосларини мурдларини бажо келтирибдилар. Арабистонлик меҳмон қирғиз туги билан келиб, ўзининг нима мақсада келганини Султонимга тушутиришга бўлганида унга Султоним айтибдилар: — Тақсирим, йўл-йўлакка китоблариниғизга чанг-чунг қўйибди, аввал тозалайлик, — дея атрофдаги мурилларга ишора қилибдилар. Ишорага тушинган муриллар туялардан ҳамма китобларини катта ҳовузга қўйиб сува улоқтирибдилар. Шунда арабистонлик олим доғ-фарёд солибди: — Мен сизга бу китобларнинг биттасида ҳам аёллар билан эркаклар биргаликда зикр тушутириш йўлини кўрсатиб, исботламоқчи эдим, энди нима бўлади, барчаси ноёб китоблар-ку!

— Ҳеч нарса бўлмайди! Қани, сувдан китобларини олиблар! — дебдилар Султоним мийғиларида қўйиб. Мурдлар ўшанда ҳовуздан китобларни олиб, чангини қоричи, қирғоққа ташлашган экан.

Сирдарёга рўмолчадан пайдо бўлган кўприк ва ҳовузга сувдан китобларнинг чангини қоричи олишдек қароматларини кўрган арабистонлик олим «Ҳаққа етишиб қолган экансиз, узр!» деб, Султонимнинг этакларини қайта-қайта ўпибди. Ўшанда Султоним меҳмонга зикр тушган одам фақат Аллоҳни ўйлаш, атрофдагиларни батамом унуттиш, эркаклар билан аёлларнинг бирига зикр тушутириш гуноҳ эмаслигини бағурига тушутиришган эканлар. Шундан кейин арабистонлик олим бир умр Туркистонда қўйиб кетиб, ўзи ҳам эркак аёллар билан зикр тушутириш билан машғул бўлиб юраверган экан...

Бу ривоятдан ташқари ўша замондан нур ёғилиб турган қария менинг Занги ота қишлоғи яқинида эканлигини билган, Аҳмад Яссавий билан Занги бува ўрта-

ларидаги алоқага оид бошқа бир ривоятни ҳам ҳикоя қилганди. Эмишки, буюк соҳибқирон Амир Темур Туркистонда Аҳмад Яссавий мақбарасини қурдирмоқчи бўлибди. Ўшанда у Самарқанддан Туркистонга лашкарлари ҳамда йўл чекасига яшайдиган одамларни саф турғизиб, рағбдор қишлоқларни қўлга қўл олдириган экан. Қишлоқлар жам бўлганидан кейин устлар мақбара биносини қуришга киришибдилар. Аммо, тунда кимдир пойдевори ағдариб кетаверибди. Пойдеворларни қўйиб, аниқланса, баҳайбат бир хўкиз пайдо бўлиб, пойдевори шохлари билан ағдариб, яна қўздан гойиб бўларкан. Бу ҳолга соҳибқирон ҳайрон қилиб, ўша кечаси туш қирибди. Тунда Аҳмад Яссавий «Авал Занги ота мақбарасини қуришлар, у ширин Арслонбоб буваининг эвараси бўлади», деган эканлар.

Аслида Занги ота (Ойхўжа бин Тошқўжа 1258 йили вафот этган) Аҳмад Яссавийнинг мурди бўлганлар. Ўшанимда Занги ота Хоразмдаги «Зикри жаҳрия» тарафдори Сулаймон Ҳақим ота Божиргоннинг шогирди эдилар. Ҳақим ота вафотидан кейин у кишининг рафиқалари Анбарбобига уйлангандилар. Аммо, бу уйланиш Ҳақим отанинг тўғич ўғли Султон Хўбига эриш туюлиб, ўртада адоват келиб чиқди. Шундан кейин Занги ота ўзининг туғилиб ўсган қишлоғи — Шош (ҳозирги Тошкент шаҳри) яқинидаги жойга Анбарбоб билан келиб, подачлик орқасидан кун кечира бошлайдилар. У кишининг Хоразмга бориб қилишларининг сабаби ҳам Ҳақим ота, яъни Сулаймон Божиргоний (1186 й. вафот этганлар) Аҳмад Яссавийнинг таниқли шогирдларидан эдилар, тариқат ва шариат илминин Туркистонга келиб мутоалла қилганлар. Устозларни Аҳмад Яссавийнинг насихатлари билан Арслонбобнинг эвараси бўлмиш Занги отани шогирдликка олган эканлар.

Аҳмад Яссавий ҳикматларида баён этилишича Арслонбоб бува асли пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломнинг энг кичик сақобаларидан эканлар. Муҳаммад алайҳи вассалам умрларини оғир сўғити кунларида Арслонбоб бувага бир хурмо бериб, бунинг эгаси талаб қилиб олгунча асраёйиш, дебдилар. Арслонбоб бува ўша хурмони беш юз йил оғизларида асраб, охири Туркистонга келганларида етти яшар Аҳмад Яссавий «Омонатимни беринг», деб талаб қилганлариди турмони топирибдилару оламдан кўз юмган эканлар. Бу тўғрида «Ҳик-

ма»да шундай сатрлар бор:
Оғзинг очилди, эй гўдак,
омонатинг берайин,
Мазасини ютмадинг, оч оғзингга
солойин,
Ҳақ Расулни буйруғин унмат
бўлсан қилайин.
Арслон бобом сўзларин
эшитганиг табарруқ.

Қисқасини айтганда «Зикри жаҳрия»ни «Зикри Яссавий» деб ҳам атайдилар. Бундай зикр соҳибқирон Амир Темурга жуда-жуда маъқул тушган. Сабаби соҳибқирон ҳар бир жанг олдин лашкарларига «Зикри Яссавийга» зикр тушутириш буюрса алоҳида, ўша жангда зафар қозонар эканлар. Ҳатто, лашкарларига қўйилиб, соҳибқироннинг ўзи ҳам зикр тушарканлар. Нега деганда, жангдан олдин лашкарларнинг баланд овозда зикр тушиб, Аллоҳга сиғиниш баъзан яқинда турган душманининг оёғини қалтиратар экан-да! Бунга мисол қилиб, Саломоннинг Тошканднинг «Темурнома» («Амир Темур Қўрагон жангомаси») асаридан қуйидаги парча келтирсак қийфа бўлар: «Ул кеча Улутбек сипоҳлари зикри жаҳриини бошладилар. Аларни қилгон зикрига еру қўқ изилла-лага келди. Бу сўзини Румини халқи дақиқ кетиб, қўғилларига ваҳму қўғиринчи тушиб эрди.» («Темурнома», 309-бет, «Чўлпон» нашриёти, 1990 йил).

«Зикри жаҳрия»ни зокирлар (зикр тушутириш) қандай бажаришган, деган саволга ҳам жавоб беришга тўғри келди. Ҳар бир зокир «ло илоҳа илаллоҳ!» деб, оёқ учиди туриб, товоини зарб билан ерга уради, бу усул то зикр тугагунча давом этади. Баъзан «Ху Аллох, Ҳақ, Аллох!» деб ҳам, айтиш мумкин. Гоҳида «Зикри Яссавий»да «Ху Аллох, Аллох, Аллох, Ҳақ Аллох!» деб ҳам айтилган. Ҳар бир «Ху!», ёки «Ҳақ!» дейилганда тавон ерга зарб билан урилади. «Хуш, зикр тушгандан нима фойда! Бунга шу жавобни айтиш лозимки, биринчидан одам пок-ланади, у фақат Аллоҳ ишида ёнади, қолган ҳамма нарсани унутди. Иккинчидан, саломатлиги яхшиланади, баландида қон ҳаракати меърида бўлади, мускуллари тобланади; томоқ, ошқозон касали бўлса шифо топади, миё чарчоғи қолади...

«Зикри жаҳрия»нинг ана шу ҳислатлари Соҳибқирон Амир Темурга маъқул бўлиб, уни доимо лашкарларига қўлаган бўлса керак.

Олимбек
ҚУЧҚОРБЕКОВ.

«ШИФОНИ ХУДО БЕРАДИ, МЕН БИР ВОСИТАЧИМАН, БОЛАМ»

Сурхондарёнинг Олтинсой туманидаги қишлоқлардан бирида Муртазо Ҳайитов деган қария яшайди. Ёшига нисбатан хилла татик бўлган бу бобони кўпчилик таниди. Унинг касби жуда антик: нол, чай, қорғиз, бий каби заварли таъзалар чаккан одам, ларини дуо қилиб даволайди. Азобдан кўз очомай киши бўлиб киргаб ётган бемор бир соат кичида Муртазо бобонинг эшигидан уйнаб-мулиб чиқиб кетди.

Муртазо бобо касби ҳақида шундай ҳикоя қилди. 1952 йилининг рамазон ойи эди. Ишдан келсам, онам ўлим тушганида ётибди. Қорғизурт чаккиб олган экан. Кўшини Чим қишлоғида Мулла Ҳайит деган дуоғўй борибди, ҳадаҳа бориб, бобони олдимга солиб келдим. У дарров дуо қилиб кетди. Ва... онам ўйига келди. Биргина улоғимиз борибди, қувонганимдан шунинг бобонинг эшигига ўнгариб юбордим.

Бўз йигит эдим, ўша воқеа қаттиқ таъсир қилди. Нима бўлсам шу касбини ўрганаман, деб аҳд қилдим. Наптархон эшон бобо мазоридида Менглиқул морбоз деган дами ўткир дуоғўй бор эди, унга шогирд тушдим.

Бир кун денг, устозимни илон чаккиб олибди. Мен ёнига чаккириб, «Болам, шогирд устоздан бир лой баланд бўлади. Ўқи», деди. Шу тариқа биринчи бўлиб, устозимнинг танасидан савоҳтнинг захарини даф қилдим.

Бобо билан гурунглашамиз. — Баъзиларнинг айтишича, дурханднинг захарини кесадиган дуони сир сақлар эмасми?

— Фотиҳа сурасини бир дам билан қирқ уч мартадан ошириб ўқиб керак.

— Нафас олмасдан-а?

— Балли. Ўқийдиган одам бутунлай пок ва намоғоз киши бўлиши керак.

— Қўлингизга олманг, мабодо ўзингизни илон чакса нима қилар эдингиз?

— Ўзимни ўзим ўқиб, даволайман.

— Илоннинг захари бемор танасидан чиқиб бораётгани сизга ҳам сезиладими?

— Сезилади. Заҳар танани аста-секин тарқ этган сари, калима қайтариш осонлаша боради.

— Ўзингиз даволаган энг оғир касални эслайсизми?

— Энди... Ҳа-ҳа, Македон қишлоғини бир аёлининг қўллари шол бўлиб қолган экан. Байзахол дерин отини. Уч дафъа ўқига, қўли ишлаб кетди. Ҳозир қиёматли ака-синглимиз. Шифони худо беради, мен бир воситачиман, болам.

Бобо билан гурунглашар эканман, кўп тилсимлар билан ёнида ёшаб: улардан себаҳра ўтаётганимизни ачиниб билан ҳис этдим.

Олисада томи оқариб турган қишлоқ маҳитидан сўфи пешини намоғизга чорлаб азон чаккириб. Бобо тараддулданди. Дастурхонга фотиҳа ўқиб, шу ерда суҳбатимизга хотима ясадик.

Абдуғаффор ОДИНА.

ОТ ЕНИДА ТОП КУРДИМ...

Т. НОРКУЛОВ олган сурат.

Спорт • Спорт • Спорт •

«КИММАТБАХО» ФУТБОЛЧИНИНГ ҲАЛОКАТИ

ЖАҲОН футболчиларини чиди ким энг кўп маош олади? Албатта, биринчи навбатда кўз олдингизда Марадона, Гуллит, Райкард, Пален гавдаланаяпти. Уни «олдуз»лар ичидан қидириб овера бўласиз. Тўғри, катта маош олувчи ҳам ўз маҳорати билан сиз муҳлисларга яқини таниш. У Италиянинг «Милан» жамоаси ярим ҳимоячиси Жан-луиджи Лентинидир. Италия

йигити бир йилда немец пул бирлиги ҳисобида, 9 миллион марка маош олади. Бу «Ювентус» жамоаси ҳужумчиси Д. Вьаллиникидан 1 миллиондан, Марадонаникидан 3,3 миллион марка кўп демасдир.

Ўтган кунни бутун Италия бўйлаб совуқ хабар тарқалди. Энг «қимматбаҳо» футболчи айни кунда машина ҳалокатидан сўнг Турини ҳосилатиди ўта оғир аҳволда ётибди. Маълум бўлишича катта таслида қўлаётган Лентинининг машинаси йўлдан чиқиб ағдарилган ва

ёниб кетган. Машина ичидан учиб чиқиб кетган футболчи бошидан қаттиқ жараҳатланган.

РАҚИВЛАР ЕРДАМ БЕРИШДИ

ХАЛҚАРО Шохмат федерацияси панохида Швейцариянинг Бил шаҳрида ўтказилган тоғта даъвогарлик қилаётганлар турнирида беларуслик ёш шохматчи Борис Гельфанд, голиб чиқди. У ўлибу муваффақиятли садовабини тез-тез бассейнида

қўмилиши, теннис, волейбол ва баскетбол билан шуғулланиб туриши билан изоҳлади. Шохмат олим-донининг яна таъкидлашча яна голиб бўлиш учун рақиблари асосий рақибларига қарши муваффақиятли ўйнаб «ердам берган».

ГИМНАСТИКА

ХОРИЖЛИКЛАР

НАЗАРИГА ТУШИШДИ

РЕСПУБЛИКАМИЗ бадмининг гимнастикачилари

яқинда Туркиядан қайтдилар.

Бу мамлакатда ўтган халқаро турнирда спортчиларимиз яхши иштирок этишди. Ҳамюртимиз, таниқли муррабий Ольга Пуццолонинг шогирди Елена Кравцова умумий ҳисобда 35,1 балл тўлаб, олтинчи ўринни эгаллади. Украинанилик машҳур гимнастикачи Альбина Дерюгинанинг шогирдлари И. Плечук ва Т. Попова вакиламиндан бир балл кўп тўлаб мусобақа голиблари бўлишди.

Лента ва тўп билан машқ бажаришда вакилларимиз Кравцова ва Валевни бешинчи ўринни олишди. Мусобақадан сўнг турк ишбилармонлари Пуццолло ва Кравцова билан қизқичқили, ҳамюртларимизни Анкарада маълум муддат гимнастика сирларидан туркийлик ёш спортчиларни воқиф қилишга кўнадиришди. Демакки, бизнинг мутахассислар билан хорижликлар ҳам қизиқишмоқда.

Р. ЖУМЛЕЛ.

ДИККАТИ

1993 йил 13 августдан 22 августгача «Ўзэкспомарказ» Республика савдо-кўргазма маркази 5-павойида (собиқ ВДНХ) Эрон Ислам Жумҳурияти 40 етакчи фирмаларининг 1-Тошкент савдо-саноат кўргазмаси бўлиб ўтади. Иш соатлари: 10.00 дан 18.00 гача. Манзиллоҳимиз: Амир Темур кўчаси, 107-уй.

ЭНГ АРЗОН НАРХДА

«Тошкент» муҳандислик маркази «ВОДРО» (FOR-CORN) жўхори қувурғич аппаратурини тақлиф этди. Фақат бизнинг аппаратларга қилган харажатларининг 1—2 ойда чиқариб оласиз.

Телефонлар: 50-03-85, 50-05-90.

Манзилимиз: Тошкент, Фарҳод кўчаси, 10-а уй.

(Жанубий вокзал олдида, «Гипролес» лойиҳа инсти-туту).

● МАНЗИЛИМИЗ:

70000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

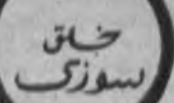
Навбатчи муҳаррир —
Т. Долев,
О. Раҳимов.

ХАЛҚ СЎЗИ

НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:

маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси
Олий Кенгаши Раёсати
ва Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖУРАБОВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Абдуҳамид ВОИҚУЗНЕВ, Эскерган ВОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Мирқамол МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУСҲИДДИНОВ, Лева ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОФИРЬЕВА, Қўлаҳмад РИЗАЕВ, Ален-самар ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммадхон ҚОРАБОВ, Саидхон ҚУЛОМОВ.